

Educația incluzivă la școală

"Educația incluzivă se referă la eliminarea tuturor barierelor din calea educației și a asigura participarea celor vulnerabili din punct de vedere al excluziunii și marginalizării" (UNESCO, 2000)¹

Există numeroase comunități școlare cu elevi aparținând unor etnii diferite, elevi din clase sociale diferite, elevi cu părinți plecați în alte țări care sunt crescuți de bunici sau de alte rude, elevi din familii monoparentale, elevi cu cerințe educaționale speciale. Această diversitate se manifestă uneori prin limbaj discriminatoriu în rândul elevilor, reacții impulsive, manifestarea de idei

preconcepute, refuzul de a lucra în echipă, atitudini negative față de identitatea unor membri aparținând unei anumite comunități. Sunt și situații în care se ajunge la discriminare sau violență de limbaj și violență fizică.²

În contextul unor comunități cu o diversitate etnică, religioasă, socială și culturală, rolul educației incluzive este esențial pentru a asigura un mediu de învățare sigur și plăcut tuturor elevilor.

Prima cerință a educației incluzive este de a diminua până la a elimina toate formele de excluziune. Ea asigură accesul, participarea și succesul școlar pentru toți copiii. Școala incluzivă dezvoltă toate elementele necesare unei integrări sociale reușite. Școala incluzivă este deschisă tuturor elevilor și le furnizează elementele esențiale unei integrări sociale reușite. Școlile incluzive sunt acele școli deschise și prietenoase, care au o curriculumă flexibilă și practici de predare de calitate care promovează evaluarea continuă și parteneriatele din educație (OECD, 2007)³

Școlile și profesorii dețin responsabilitatea majoră în a oferi suport și un mediu favorabil (non-violent, non-discriminatoriu) pentru educația celor care se află în dificultate.

Prin diverse activități propuse de cadrele didactice elevii vor fi capabili să înțeleagă modul în care stereotipurile și prejudecățile sunt legate și modul în care acestea pot duce la păreri simplificate, dar și injuste cu privire la indivizi, grupuri de oameni și țări întregi.

¹ Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură <https://en.unesco.org/>

² Sursa foto Școala Gimnazială Crizbav

³ Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică <https://www.oecd.org/>

Desfășurarea unor lecții pe tema incluziunii va permite elevilor să transfere înțelegerea lor referitoare la modul în care alte persoane sunt văzute la nivel individual, către un nivel mai general, adică modul în care grupurile mai mari, comunitățile religioase, grupurile etnice sau țările sunt judecate⁴.

'Incluziune' în școlile Prof21

Școala Gimnazială Crizbav, județul Brașov, "Împreună pentru Crizbav"

Activitățile școlii au vizat 100 de elevi, 6 profesori, conducerea unității de învățământ, părinți voluntari și colaboratori din organizații neguvernamentale active în județul Brașov. Activitatea 'Stânga-dreapta' s-a desfășurat în trei zile consecutive de școală la clasele a IV-a și a V-a. Pe rând, clasele au fost împărțite în jumătate, iar o parte dintre elevi au primit ca semn distinctiv o brățară cu steagul României, aparent un lucru benefic pentru ei. Pe ceilalți elevi, adică cei fără brățară la mână, fiecare cadru didactic care intra la oră îi favoriza, lauda, aplauda, răsplătea, în timp ce elevii cu brățară au fost lăsați la o parte, ba chiar dezaprobați continuu. A doua zi, se inversau rolurile, iar în a treia zi s-au analizat rezultatele. Discuțiile de analiză și concluzionare au fixat ideea că fiecare elev e important în clasă, fiecare aduce valoare colectivului, iar discriminarea de orice fel nu-și are rostul. Astfel, s-a facilitat un climat mai prietenos la nivelul fiecărei clase de elevi.

Liceul Tehnologic "Sfântul Gheorghe" Sângeorgiu de Pădure, județul Mureș, "Interferența culturilor"

În contextul unei comunități cu o diversitate etnică, religioasă, social și culturală, cadrele didactice de la Liceul Tehnologic "Sfântul Gheorghe" au dezvoltat împreună cu elevii un proiect menit să formeze gândirea flexibilă, colaterală, abilități comportamentale, cum ar fi toleranța, receptivitatea, empatia.

Pe parcursul a 8 luni, s-au organizat 4 activități fizice și 1 online ce au vizat o mai bună cunoaștere între elevi provenind din medii culturale diferite, îmbunătățirea abilităților comportamentale și sporirea înțelegerii diferențelor culturale și stimularea toleranței la nivel de comunitate.

Cultural orienteering în localitate – în cadrul acestei activități s-au alcătuit grupuri diferite din elevii implicați în proiect care au vizitat diferite obiective de cult cu scopul unei mai bune înțelegeri a diversității religioase. Elevii au purtat discuții despre asemănări și diferențe. Au conștientizat că în pofida diferențelor de cultură aparțin aceleași comunități.

Liceul Tehnologic Țândărei, județul Ialomița, "Dă-mi mâna, prietene!"

Activitățile propuse de cadrele didactice de la Liceul Tehnologic Țândărei au urmărit pregătirea tinerilor pentru a percepe, accepta, respecta și experimenta diversitatea, luând în considerare faptul că la nivelul școlii și comunității există un grup numeros de etnie romă. Implementarea proiectului a contribuit la promovarea unor valori precum: respectul,

⁴ Sursa <https://en.unesco.org/themes/inclusion-in-education/resources>

solidaritatea, echitatea, toleranța, spiritul civic, în rândul preșcolarilor și elevilor, pentru a evita formarea la aceștia a unei imagini eronate a diferențelor dintre culturi, etnii, categorii sociale.

De asemenea, desfășurarea proiectului propus a contribuit la îmbunătățirea vieții comunității prin dialog, implicare socială, prin exprimarea și manifestarea valorilor culturale ale grupurilor etnice existente la nivelul localității.

Una dintre activitățile propuse a fost dezbaterile pe tema diversității culturale, de opinie și valori "Spune-mi ce crezi despre mine?" cu elevii de gimnaziu. Elevii implicați în activitate au prezentat diverse aspecte ale culturii și tradițiilor etniei lor, apoi au fost rugați să-și exprime părerea despre cele aflate.

Testimonial: "Până la finalul proiectului am avut ocazia să observăm schimbări ale mentalității legate de acceptare a diferențelor stilului de viață, responsabilizarea elevilor și părinților de a nu se gândi la stereotipuri. Cei implicați în proiect au devenit modele pozitive pentru generația din prezent, respectiv pe termen lung prin gândirea corectă, flexibilă, tolerantă și empatică sunt modele și pentru generația următoare", Mónika Szilágyi, Liceul Tehnologic "Sfântul Gheorghe" Sângeorgiu de Pădure.

Ce am învățat?

Abilități	Cunoștințe	Atitudini
<ul style="list-style-type: none"> ● Comunicare ● Lucru în echipă ● Gândire critică ● Abilități de colaborare ● Capacitate de argumentare ● Abilități de rezolvare a conflictelor 	<ul style="list-style-type: none"> ● Informații despre apartenența la o etnie diferită ● Concepte teoretice despre stereotipuri, prejudecăți, discriminare ● Informații istorice și culturale despre grupurile etnice din țara noastră 	<ul style="list-style-type: none"> ● Toleranță ● Empatie ● Atitudini non-discriminatorii ● Aprecieri față de diversitate ● Comportament non-violent ● Relaționare ● Responsabilizare ● Solidaritate

De dat mai departe:

Folosirea stereotipurilor poate fi evitată dacă educația se axează pe evitarea acestora, pe înțelegerea gravității pe care o dețin în comportamentul copiilor și nu numai. Tendința copiilor stigmatizați este de a stigmatiza la rândul lor alți copii și de a-i exclude. Doar educația bazată pe incluziune este cea ce poate schimba mentalitatea elevilor și poate

diminua acest fenomen întâlnit încă din școală. Școlile și profesorii dețin o responsabilitate majoră în a oferi suport și un mediu favorabil (non-violent, non-discriminatoriu) pentru educația celor care se află în dificultate. Activitățile și abordările oferite de cadrele didactice Prof21 sunt doar câteva exemple care pot fi preluate pentru a promova toleranța, solidaritatea și diversitatea culturală în rândul elevilor.

Echipa:

- ❖ **Școala Gimnazială Crizbav, județul Brașov:** Mihaela Bucșa, Andreea Firăstrăeru, Ioana Anca Trîmbițaș
- ❖ **Liceul Tehnologic “Sfântul Gheorghe” Sângeorgiu de Pădure, județul Mureș:** Klára Bereczki, Mária Magdolna Szilágyi, Ioan Pop, Mónika Szilágyi, Edina-Beáta Kállai, Imola Samaj, Noémi Kerekes, Borbála Joó, Maria Bompa, Laurean Baia, Erzsébet Feier, Ana Maria Gáspár, Mónika Nagy
- ❖ **Liceul Tehnologic Țândărei, județul Ialomița:** Marioara Pană, Florentina Stanciu, Florica Măceșanu, Mariana Beatrice Reitu, Ionelia Dămean